

СТАНОВИЩЕ

от съдия Сашо Пенев

по Решение №12 от 21.07.2026 г. на Конституционния съд по к.д. №18/2025 г.

Споделям диспозитива на решението и мотивите към него. Намирам обаче, че обявените за противоконституционни разпоредби противоречат и на принципа на правовата държава (чл. 4, ал. 1 от Конституцията), съображение посочено от вносителя на искането, макар и неподробно обосновано. В своята практика Конституционният съд е установил основните характеристики на този принцип, като приема, че съблюдаването на принципа на правовата държава във формален смисъл предполага законност на управлението, съобразена с изискванията за правна сигурност и предвидимост. Тези изисквания налагат разпоредбите на законите да са ясни, точни, непротиворечиви и съгласувани и да дават възможност на правните субекти да съобразят своите действия с предвидените в тях правила за поведение.

Изведените в чл. 17, ал. 1 и ал. 3 от Конституцията като основни начала гарантираност и защита на правото на собственост от закона и неприкосновеността на частната собственост имат функцията да обезпечат упражняването на правото на собственост (в широкия смисъл на това понятие според практиката на Съда) като основно лично право в неговата пълнота, като не се изключва ограничаването му в публичен/обществен интерес. При въвеждането на ограничения за упражняването на правото на собственост от съществено значение е точното изразяване на волята на законодателя в приетите законови разпоредби, така че предпоставките и обхватът на ограниченията, произтичащи от приложимата правна норма, да бъдат дефинирани по ясен начин, да бъдат разбираеми за нейните адресати и да позволяват ефективно упражняване на правото им на защита чрез предвидимо тълкуване от съдилищата при осъществяване на съдебен контрол.

От кратките мотиви към законопроекта и оценката за въздействие не може да се направи изводът, че в съдържанието на разпоредбите е отчетена по адекватен начин различната степен на засягане на правото на собственост от действията на особения търговски управител и органите на изпълнителната власт и е постигнат справедлив баланс между обществения интерес и упражняването на правото на собственост в пълен

обем (елемент от общопризнатите стандарти за защита на ползването от собствеността).

Съдържащите се в чл. 27а, ал. 3 от Закона за административното регулиране на икономическите дейности, свързани с нефт и продукти от нефтен произход абстрактно формулирани основания за започването на процедура за назначаване на особен търговски управител – установяване на обстоятелства, които застрашават националната сигурност, обществения ред, доставката на критични ресурси, нарушаване на конкуренцията в случай на монополно или господстващо положение, когато това застрашава националната сигурност, или нарушаване на международни ограничителни мерки или такива на Европейския съюз, които са задължителни за Република България – макар и легитимни по своя характер цели в защита на обществения интерес, отнесени към възможните действия на управителя след назначаването му и на органите на изпълнителната власт, пораждат различни правни последици спрямо правото на собственост на лицата. Освен изпълнението на контролна функция при упражняването на собствеността в съответствие с общия интерес, се предвижда и възможност за лишаване от собственост чрез разпореждането в полза на трети лица (чл. 27в, ал. 5 и ал. 6), без ясно и недвусмислено да са уредени материалноправните законови основания за настъпването тези различни по своята същност правни последици. Не е направено разграничение по ясни критерии кога и при какви условия особеният търговски управител може да извърши едно или друго действие, засягащо упражняването на основните правомощия на собственика, произтичащи от съдържанието на правото му на собственост. Намирам противоречие между овластяването на особения търговски управител да поема оперативното управление върху дейността на лицето и да предприема действия за запазване на имуществото с грижата на добър търговец (чл. 27в, ал. 1, т. 1 и т. 3) и алтернативното му овластяване с новосъздадените правомощия, за чието упражняване не са предвидени конкретни основания, като се отчита и динамиката на развитие на фактическите обстоятелства от започването на процедура за назначаване му до извършване на действията.

Присъщата на правовата държава необходимост да се поддържа основателно доверие на гражданите в държавата и в създадения от нея правен ред изисква да се приемат ясни и предвидими по своите правни последици законови разпоредби, от чието съдържание да се изведе правилото за поведение, въз основа на което да се даде възможност на засегнатото от мерките лице да предвиди с разумна степен на

увереност с оглед обстоятелствата последиците от действията си. От съдържанието на разпоредбите не може да се направи изводът, че е отчетен справедлив баланс между конкуриращите се интереси на обществото като цяло и тези на лицата, чието право на собственост е засегнато.

Съдия:

Проф. Сашо Пенев